

**Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή σε συνέδριο με θέμα:
«Φιλελληνισμός και Ελληνική Επανάσταση του 1821: Προς μια παγκόσμια ιστορία»**

Με την παρούσα πρόσκληση απευθυνόμαστε σε όσες/ους επιθυμούν να συμμετάσχουν στο διεθνές συνέδριο «**Φιλελληνισμός και Ελληνική Επανάσταση του 1821: Προς μια παγκόσμια ιστορία**». Το συνέδριο διοργανώνεται στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος της Βρετανικής Σχολής Αθηνών (ΒΣΑ), *Unpublished Archives of British Philhellenism During the Greek Revolution of 1821*, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) και πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (ΕΒΕ).

Χώρος διεξαγωγής: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ)

Ημερομηνίες: Τετάρτη 15 – Παρασκευή 17 Μαρτίου 2023

Σκεπτικό του συνεδρίου

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, το επιστημονικό ενδιαφέρον για τον Αιώνα των Επαναστάσεων ως πεδίο μελέτης έχει επιστρέψει δυναμικά. Αν και το ενδιαφέρον αυτό έχει πλούσιο παρελθόν, η πρόσφατη επιστημονική έρευνα του έχει δώσει νέα πνοή, μέσω της υιοθέτησης των μεθοδολογικών εργαλείων της δι-εθνικής (transnational) και παγκόσμιας ιστορίας και της διεύρυνσης του γεωγραφικού εύρους των μελετών, ώστε να συμπεριληφθούν επαναστατικές εμπειρίες στον αποικιοκρατούμενο και «περιφερειακό» κόσμο. Παρόλο που η Ελληνική Επανάσταση ήταν σημαντικό κομμάτι αυτού του επαναστατικού κύματος, συνήθως απουσιάζει από τη νέα αυτή βιβλιογραφία. Η επέτειος των διακοσίων χρόνων από την έναρξη της Επανάστασης, καθώς και ένα πλήθος νέων μελετών που προέκυψαν με αφορμή της, έχουν συμβάλει σημαντικά στη σταδιακή συμπλήρωση του ιστοριογραφικού αυτού κενού. Στόχος του συνεδρίου είναι να εργαστεί πάνω στα θεμέλια που έχουν θέσει αυτές οι πρόσφατες τάσεις στην επιστημονική έρευνα. Για να το επιτύχει, θα επικεντρωθεί στο κατ' εξοχήν δι-εθνικό χαρακτηριστικό της Ελληνικής Επανάστασης και για τούτο γόνιμο για την περαιτέρω μελέτη της στο πλαίσιο των νέων ιστοριογραφικών τάσεων, τον Φιλελληνισμό.

Παρά την πολυετή πια ενασχόληση πολλών μελετητών με το φαινόμενο του Φιλελληνισμού, υπάρχει ακόμα μια διάχυτη αμφισημία σχετικά με τη φύση του φαινομένου, για τη συνεισφορά του στην εξέλιξη και την έκβαση της Επανάστασης, καθώς και για το πώς να το προσεγγίσουμε. Για να πάρουμε ένα παράδειγμα: πόσο χρήσιμη είναι η παραδοσιακή διάκριση του φαινομένου με βάση εθνικές διαχωριστικές γραμμές (γαλλικός, αμερικανικός, βρετανικός φιλελληνισμός); Πώς μπορούμε επιπλέον να εξηγήσουμε την προφανή παρουσία Ιρλανδών και πολύ περισσότερο Σκοτσέζων στον βρετανικό φιλελληνικό κίνημα; Τι θα κερδίσουμε ερμηνευτικά, αν υιοθετήσουμε μια χωρική πλασιώση που να είναι λιγότερο εθνική και περισσότερο κοντά στο φαντασιακό των ανθρώπων της εποχής;

Αλλά και σε ένα πιο ατομικό επίπεδο, δεν έχουμε ακόμη επαρκή γνώση για τους προσωπικούς δεσμούς και τις στοχεύσεις πολλών από τους ανθρώπους που εντάχθηκαν στο φιλελληνικό κίνημα, τις εμπειρίες πριν από την επανάσταση, τους λόγους για τους οποίους έλαβαν μέρος στον ελληνικό αγώνα, καθώς και

το τι ακριβώς έκαναν και πόσο επιτυχημένα αφού ήρθαν στην επαναστατημένη Ελλάδα. Το ίδιο ισχύει και για την πολιτική τους σκέψη. Αν και παραδοσιακά ο Φιλελληνισμός έχει ταυτιστεί ιδεολογικά με τον φιλελευθερισμό και με ιδέες περί εθνικής απελευθέρωσης, πολλοί Φιέλληνες είχαν βαθιά εμπειρία από αυτοκρατορίες. Πράγματι, έχοντας συμμετάσχει ενεργά στην αυτοκρατορική και αποικιοκρατική επέκταση της εποχής, πολλοί εξ αυτών δεν αντιλαμβάνονταν την αυτοκρατορία και το έθνος ως δύο οντότητες αμοιβαίως αποκλειόμενες. Για όλους αυτούς, η Ελληνική Επανάσταση έγινε χωνευτήρι των πολιτικών τους οραμάτων. Η Ελληνική Επανάσταση και ο Φιλελληνισμός επομένως συνιστούν ιδανικές περιπτώσεις για να μελετήσουμε πώς πολιτικά και διανοητικά ρεύματα της εποχής (φιλελευθερισμός, ρεπουμπλικανισμός, ρομαντισμός, εθνικισμός κ.α.) διαμορφώθηκαν και εκφράστηκαν σε μια κρίσιμη επαναστατική συγκυρία στη μεσογειακή «περιφέρεια»· μια συγκυρία στη διάρκεια της οποίας, η Ανατολική Μεσόγειος έγινε το επίκεντρο του ενδιαφέροντος για τους φιλελεύθερους σε όλο τον κόσμο, ενώ έπαιξε και καίριο ρόλο στην ανάδυση μιας νέας διεθνούς τάξης. Στην πραγματικότητα, η επαναστατημένη Ελλάδα δεν έγινε μόνο πεδίο εφαρμογής πολιτικών ιδεών, αλλά και εργαστήριο που παρήγε καινοφανείς και πολλές φορές αντικρουόμενες ιδέες για την πολιτική, την κοινωνία, το φύλο, τη θρησκεία, καθώς επίσης για το τι σημαίνει να είναι κανείς/μια μοντέρνος/α και Ευρωπαίος/α.

Σκοπός και θεματικές του συνεδρίου

Ο σκοπός μας είναι να συζητήσουμε μαζί με επιστήμονες από όλο τον κόσμο και από διαφορετικά επιστημονικά πεδία τις πρόσφατες εξελίξεις στην επιστημονική έρευνα, προκειμένου α) να επισκεφθούμε με νέα ματιά ανοικτά ερωτήματα, β) να επανεξετάσουμε τη φύση του Φιλελληνισμού, τον ρόλο του στην επιτυχή έκβαση της Επανάστασης και, τέλος, την ευρύτερη σημασία του για την πληρέστερη κατανόηση του Αιώνα των Επανάστασεων.

Καλωσορίζουμε προτάσεις που εμπίπτουν σε οποιαδήποτε από τις παρακάτω θεματικές:

Κινητοποίηση

- Η συγκρότηση φιλελληνικών δικτύων και τα διακριτά χαρακτηριστικά τους αναφορικά με το χώρο και το χρόνο συγκρότησής τους· γιατί κάποια συγκροτήθηκαν νωρίτερα από άλλα, τουλάχιστον όσον αφορά τις ακτιβιστικές τους διαστάσεις (π.χ. στα Βρετανικά Νησιά)
- Φιλελληνισμός, οι συσσωματώσεις (associationism) και οι ριζοσπαστικές/αιρετικές θρησκευτικές ομολογίες (dissenting denominations) στη Βρετανία και αλλού
- Οι λόγοι για τους οποίους κάποιοι ήταν πρόθυμοι να θυσιάσουν τη ζωή τους για ξένες υποθέσεις: οι κοινωνικοοικονομικές, πολιτικές και πολιτισμικές διαστάσεις της κινητοποίησης υπέρ των Ελλήνων
- Σχέση μεταξύ Φιλελληνισμού και του ευρύτερου αποικιοκρατικού, αυτοκρατορικού, αλλά και επαναστατικού πλαισίου του 19^{ου} αιώνα
- Οι διανοητικές και πολιτικές εμπειρίες των Φιλελλήνων και πώς αυτές συνδέονται και συσχετίζονται με την εμπλοκή τους στον ελληνικό αγώνα
- Ο ρόλος του Νέο-ουμανισμού, του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και της «Ελληνικής Αναβίωσης» (Greek Revival)
- Ιστοριογραφία του Φιλελληνισμού· κριτική επανεξέταση της διάκρισης του Φιλελληνισμού με βάση εθνικές διαχωριστικές γραμμές· η χωρική αναπλαισίωση του Φιλελληνισμού ως τρόπος για μια παγκόσμια ιστορία του φαινομένου.

Ο Φιλελληνισμός εν δράσει στην Ελλάδα και αλλού

- Εθελοντές στην Ελλάδα: τι έκαναν, ποιοι ήταν, η συμβολή τους στα γεγονότα
- Φιέλληνες στις ευρωπαϊκές κοινωνίες: ο φιλελληνισμός ως διεθνές «κίνημα»
- Τα οικονομικά της εθνικής απελευθέρωσης (1): έρανοι και δάνεια για την Ελλάδα
- Φιλελληνισμός ως πρώιμη μορφή άσκησης διεθνούς πίεσης (lobbying)· ο τύπος και η κοινή γνώμη ως μέσα κινητοποίησης, πολιτικής δράσης και διεθνούς επέμβασης

- Ο Φιλελληνισμός στις τέχνες: θέατρο, πεζογραφία, ποίηση, μουσική, οπτικές τέχνες, πολιτικός λόγος· λαϊκές τέχνες (Fauriel, Müller)· εκδοτική δραστηριότητα· φιλελληνικά θέματα στο γούστο και τη μόδα· δημιουργία φιλελληνικών ακροατηρίων
- Κρατικά υποστηριζόμενος Φιλελληνισμός· η επίσημη στάση της Βρετανίας απέναντι στη (Φιλ)Ελληνική επιτροπή του Λονδίνου· η βαυαρική αποστολή του 1826· η γαλλική αποστολή στο Μοριά το 1828· οι ρωσικές στάσεις
- Οι Φιλέλληνες ως ιστορικοί (Raybaud, Gordon, Finlay).

Η παγκόσμια διάσταση του Φιλελληνισμού

- Η Ελλάδα ως πεδίο εφαρμογής καινοφανών ιδεών (συμπεριλαμβανομένων των αποικιοκρατικών σχεδίων)· οι οικονομικές και τεχνολογικές πλευρές του Φιλελληνισμού
- Τα οικονομικά της εθνικής απελευθέρωσης (2): οι Βρετανοί Φιλέλληνες, οι διεθνείς αγορές δημόσιου χρέους και η αναδιαμόρφωση της διεθνούς τάξης στη Μεσόγειο και αλλού κατά τη δεκαετία του 1820
- «Εμείς» και οι «άλλοι»: ο Φιλελληνισμός και η διαμόρφωση των οικείων πολιτισμικών δυισμών: Χριστιανοί-Μουσουλμάνοι, Ευρωπαίοι-Βάρβαροι, Δύση-Ανατολή κλπ.
- Φιλελληνική σκέψη για τον χρόνο και την ιστορία· ουτοπική σκέψη και νέα καθεστώτα χρόνου ιστορικότητας
- Φιλελληνισμός, κατάργηση της δουλείας και «ανθρωπιστική επέμβαση»
- Φιλελληνισμός και φύλο: η ελληνική επανάσταση ως χώρος πολιτικής εκπροσώπησης των γυναικών
- Φιλέλληνες και ο Παγκόσμιος Νότος τη δεκαετία του 1820: συνδέσεις των επαναστατικών εξελίξεων σε Νότια Αμερική, Μεσόγειο και Νοτιοανατολική Ασία
- Πολιτικά οράματα και ιδέες των Φιλελλήνων· η επιρροή τους στη φιλελεύθερη/επαναστατική πολιτική πρακτική
- Φιλελληνική διεθνής σκέψη και αντικρουόμενα οράματα για μια φιλελεύθερη διεθνή τάξη (ριζοσπαστικά οράματα δι-εθνικής αλληλεγγύης και φιλίας, αλλά επίσης μετριοπαθή φιλελεύθερα αποικιοκρατικά προγράμματα ως μέσα απελευθέρωσης).

Οδηγίες για την υποβολή προτάσεων

Οι ανακοινώσεις πρέπει να είναι πρωτότυπες και να μην έχουν δημοσιευτεί ή παρουσιαστεί αλλού. Οι ανακοινώσεις μπορεί επίσης να συμπεριληφθούν, σε μεγαλύτερη και αναθεωρημένη, μορφή στον **συλλογικό τόμο**, ο οποίος θα εκδοθεί στη σειρά **BSA Modern Greek & Byzantine Studies** του εκδοτικού οίκου Routledge. Θα προηγηθεί η συνήθης διαδικασία αξιολόγησης δημοσιεύσεων.

Οι προτάσεις μπορούν να κατατεθούν και οι ανακοινώσεις να πραγματοποιηθούν **στην αγγλική ή στην ελληνική γλώσσα**. Στο συνέδριο θα υπάρχει η δυνατότητα ταυτόχρονης διερμηνείας. Οι ανακοινώσεις δεν πρέπει να ξεπερνούν τα **20 λεπτά**.

Προς το παρόν σχεδιάζουμε ένα διά ζώσης συνέδριο. Παράλληλα, προβλέπουμε και τη δυνατότητα διαδικτυακής συμμετοχής, εάν αυτό είναι απαραίτητο. Εάν προτιμάτε την «εξ αποστάσεως» συμμετοχή, σας παρακαλούμε να μας το γνωστοποιήσετε μαζί με την υποβολή της πρότασής σας.

Η Οργανωτική Επιτροπή θα καλύψει τα έξοδα διαμονής (έως 4 διανυκτερεύσεις) στην Αθήνα για όσους θα δηλώσουν διά ζώσης συμμετοχή. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα ταξιδιού, η Επιτροπή παρακαλεί όσους είναι συνδεδεμένοι με εκπαιδευτικά, ερευνητικά ή άλλα ιδρύματα να αναζητήσουν εκεί τη σχετική χρηματοδότηση. Παρακαλούμε να μας ενημερώσετε, αν υπάρχει αυτή η προοπτική, μαζί με την υποβολή της πρότασής σας. Σε αντίθετη περίπτωση, σας παρακαλούμε να μας δώσετε μια αρχική εκτίμηση για το κόστος μετακίνησης (με βάση τη φθηνότερη διαδρομή). Θα προσπαθήσουμε να χρηματοδοτήσουμε τα έξοδα ταξιδιού για όσες/ους είναι αδύνατο να βρουν εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, αλλά αυτή τη στιγμή δεν βρισκόμαστε σε θέση να το εγγυηθούμε.

Παρακαλούμε να μας αποστείλετε τις προτάσεις σας μέχρι τις 31 Μαΐου 2022 στην ηλεκτρονική διεύθυνση m.sotiropoulos@bsa.ac.uk.

Η πρόταση πρέπει να περιλαμβάνει το όνομα, την ιδιότητα και τον φορέα με τον οποίο συνεργάζεστε (αν υπάρχει), καθώς και τον τίτλο και την περίληψη της ανακοίνωσής σας (με ανώτατο όριο τις 250 λέξεις). Σας παρακαλούμε επίσης να μας ενημερώσετε για τα αναμενόμενα έξοδα μετακίνησης με βάση τις παραπάνω οδηγίες. Θα σας ειδοποιήσουμε για την απόφασή μας μέχρι τις 8 Ιουλίου 2022.

Επιστημονική Επιτροπή

Μιχάλης Σωτηρόπουλος, BSA 1821 Fellow in Modern Greek Studies, Κύριος οργανωτής

Roderick Beaton, King's College London and Chair, BSA

John Bennet / Rebecca Sweetman, Director, BSA

Σταύρος Ζουμπουλάκης, Πρόεδρος Εφορευτικού Συμβουλίου, Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Οργανωτική Επιτροπή

Roderick Beaton, King's College London and Chair, BSA

John Bennet / Rebecca Sweetman, Director, BSA

Σταύρος Ζουμπουλάκης, Πρόεδρος Εφορευτικού Συμβουλίου, Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Αμαλία Κακίση, Archivist, BSA

Εύη Καπώλη, Ιστορικός, Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Μιχάλης Σωτηρόπουλος, BSA 1821 Fellow in Modern Greek Studies, Κύριος οργανωτής.

Για το ερευνητικό πρόγραμμα *Unpublished Archives of British Philhellenism During the Greek Revolution of 1821* επισκεφτείτε την ιστοσελίδα: <https://www.bsa.ac.uk/research-2/britishphilhellenism/>

Με την ευγενική υποστήριξη:

ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ
STAVROS NIARCHOS FOUNDATION